

EL MODEL DE RECOLLIDA PORTA A PORTA

El model de recollida selectiva porta a porta (PaP) consisteix en lliurar els residus al servei municipal de recollida davant de la porta de casa o del comerç, en uns dies i hores determinats per a cada fracció.

A través d'un model porta a porta es pot fer la recollida de totes les fraccions domèstiques amb recollida a la via pública (rebuig, FORM, vidre, envasos i paper i cartró), o la recollida parcial, generalment rebuig i FORM, mantenint els contenidors per a la recollida de la resta de fraccions. També hi ha experiències de models de recollida mixta a un mateix municipi (PaP i contenidors), tot i que aquesta opció presenta alguns inconvenients: reticències en la població per la diferenciació del model de recollida en zones del municipi, costos logístics més elevats, migració de residus entre zones de recollida, etc.

En termes generals, el model de recollida porta a porta comporta un benefici indirecte en l'espai públic i molt especialment en la neteja de carrers. La desaparició dels contenidors a la via pública (total en el cas de recollida de totes les fraccions, exceptuant els necessaris per a les àrees d'emergència), suposa un important estalvi econòmic i alhora una millora substancial en la mobilitat i estètica urbana, així com la desaparició de les queixes veïnals per la localització de contenidors a la via pública.

Per altra banda, aquells residus no entregats correctament no són recollits i d'aquesta manera es facilita al màxim la separació en origen, la qualitat del residu recuperat i es minimitzen les actituds incíviques i poc participatives. A més, la comoditat de poder treure els residus a la porta de casa, sense desplaçar-se fins el contenidors, facilita la participació ciutadana.

La recollida porta a porta obté uns resultats quantitius i qualitius de material recuperat molt importants, que poden arribar al 60 % i 80 % de recuperació sobre el total generat, i amb uns nivells d'impropis menors al 5 % quan el sistema funciona correctament. Aquest baix nivell d'impropis, en el cas de la matèria orgànica, permet produir un compost de qualitat.

El porta a porta és òptim en zones que tinguin una baixa densitat de població i que els immobles tinguin un o pocs habitatges cadascuna, ja que la identificació dels residus de cadascú és més senzilla. Justament en aquestes àrees també és on els contenidors són menys efectius. Tanmateix, això no exclou en absolut la seva aplicació en zones d'urbanisme dens.

Els resultats dels municipis catalans que tenen en marxa sistemes d'aquesta mena augmenten dràsticament en les quantitats recollides selectivament i milloren la qualitat en la separació, oferint a més immediatesa en l'obtenció de resultats.

Taula 1. Nivells de captació potencials segons fracció i sistema de recollida

Fracció	Contenidors	PaP FORM i rebuig	PaP TOTAL
FORM	25 %	60 %	75%
P/C	40 %	50 %	60%
Envasos	10 %	25 %	50%
Vidre	50 %	70 %	80%

Font: elaboració pròpia a partir d'experiències de recollida en municipis catalans, 2004

La recollida PaP també es pot aplicar en la recollida de grans generadors. Actualment, la majoria de grans municipis realitzen la recollida comercial de paper i cartró a través d'un sistema PaP. Aquest sistema és ampliable a la resta de fraccions, amb la possibilitat d'establir taxes de pagament per generació de residus per a grans generadors.

La implantació d'un sistema de recollida PaP requereix una determinada disciplina i un notable canvi d'hàbits. És per aquest motiu que és important una adequada campanya de comunicació i informació a la població. Paral·lelament, cal que l'Administració compensi l'esforç ciutadà, proporcionant els mitjans necessaris per a una recollida eficaç i atenent les incidències que puguin aparèixer durant la implantació i funcionament del sistema de recollida. Per tal de controlar l'incompliment en l'entrega de residus, es pot incentivar la participació a través de notes informatives i sancions, quan sigui necessari.

A la següent taula es resumeix de forma genèrica com afecta l'aplicació d'un model de recollida en contenidors o PaP als conceptes més destacables:

Taula 2. Comparativa de models basats en contenidors envers models porta a porta

Concepte	Model contenidors	Porta a porta	Opció més favorable
Contenidors	Tants com el model requereixi, segons densitat de població.	Segons el número d'àrees d'emergència que es prevegin i atenent a les diverses necessitats dels generadors singulars.	Porta a porta
Vehicles	Depenen del model de contenidors a recollir i de la quantitat de residus.	Depenen de la quantitat a recollir, de la flexibilitat per desenvolupar el major nombre de rutes, i en tot cas, del tipus de contenidors d'emergència.	Tot i que depèn molt de la solució per la qual definitivament s'opti en cadascun, en principi porta a porta
Temps de recollida	Es realitza la recollida dels residus centralitzats en contenidors.	La recollida es realitza porta a porta.	Contenidors
Comoditat en la disposició	El residu cal portar-lo fins els contenidors	El residu es deixa a la porta de casa, tot i que l'horari és més rígid	Porta a porta
Equips de recollida	Els equips el formen xofer i un o dos peons, segons el contracte del xofer, el número d'aixecades i el tipus de contenidors.	Quasi bé sempre els equips el formen xofer més dos peons, tot i que complementàriament els equips satèl·lit poden ser de xofer-peó o xofer i peó.	Contenidors

Concepte	Model contenidors	Porta a porta	Opció més favorable
Nivells de captació	Un 25-30 % de mitjana per a totes les fraccions	Un 60-65 % de mitjana per a la recollida de totes les fraccions	Porta a porta
Despeses de tractament de residus	El rebuig sol suposar la fracció més important, i a partir de 2004 cal suportar les despeses del cànon d'abocadors.	La dràstica reducció de rebuig afavoreix que els costos de gestió siguin sobretot els del tractament de la FORM.	Porta a porta
Ingressos per valorització	Les fraccions recollides selectivament són molt menys significatives i per tant també ho són els ingressos, tant dels sistemes integrats de gestió com del retorn del cànon d'abocadors.	Les fraccions recollides selectivament són molt significatives i, per tant, també els ingressos de valorització per part d'Ecoembes i Ecovidrio, complementàriament als ingressos propis de la recuperació del cartró i al retorn del cànon.	Porta a porta.
Immediatesa en l'assoliment de resultats	Els resultats per la introducció de la recollida d'una nova fracció en contenidors són bons els primers mesos de la implementació, però generalment disminueixen a mig termini.	Les millores en la quantitat i qualitat dels residus recollits es detecten en l'inici del funcionament de la recollida, millorant a curt termini fins assolir percentatges de recuperació molt alts	Porta a porta
Seguiment i control	Seguiment de l'equip i de l'estat de les àrees d'aportació.	Seguiment de cada usuari individual.	Contenidors
Educació ambiental	En funció de la despesa en educació ambiental els resultats seran més o menys satisfactoris. Tot i així es constata que cal una freqüent intervenció sistemàtica per tal que es mantinguin els resultats, i en qualsevol cas molt rarament superen el 30-40% de recuperació.	Cal una intensa campanya de comunicació inicial, per comunicar els detalls i la justificació del model porta a porta. Un cop iniciat cal un mínim manteniment comunicatiu, però els bons resultats estan força garantits.	Equivalents

Font: elaboració pròpia

Els models de recollida porta a porta destinen més recursos a la gestió dels materials recuperables que al rebuig i tenen una despesa més considerable pel que fa a personal que no pas en equipaments de recollida: són més intensius en personal que no pas en maquinària i, per tant, tenen una major contribució en termes de llocs de treball.

Els models de recollida PaP permeten, a més, assignar la responsabilitat d'una correcta gestió del residu directament als seus generadors ja que les deixalles deixen de tenir una disposició anònima. Així, es poden aplicar sistemes de pagament per generació (també anomenats sistemes PAYT – *pay as you throw*). A diferència de les taxes d'escombraries convencionals, que no fan una assignació justa dels costos ni són capaces de crear incentius vers la reducció i el reciclatge de residus, aquestes sistemes tracten d'estendre el principi "qui contamina paga" a la gestió dels residus.

L'any 2000 es va implementar per primer cop la recollida PaP a un municipi de Catalunya, i ja són més de 50 els municipis que han apostat per aquest model. Podeu pitjar en aquest enllaç per descarregar la [llista de municipis fent recollida PaP](#).